

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring.

(Forhøjelse af dækningsprocent, pristalsregulering af dagpenge og kassernes forbrug af formue m. v.).

(Afgivet af udvalget den 17. marts 1972).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 6 møder og har herunder haft 1 samråd med arbejdsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål stillet af udvalget. Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra Dansk Arbejdsgiverforening og Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionsnærorganisationer, FTF.

En væsentlig del af udvalgets drøftelser har drejet sig om, hvorledes kildeskatterækken bør foretages i dagpengene, da størrelsen af det beløb, den ledige har til disposition, i betydelig grad er afhængig heraf.

Udvalget henstiller til ministeren at foranstalte en undersøgelse af, hvilke administrative konsekvenser det vil få for arbejdsløshedskasserne, såfremt man går over til at foretage kildeskatteindeholdelse i overensstemmelse med den arbejdslediges „A-kort“. Det må endvidere undersøges, hvilke konsekvenser en sådan praksis vil medføre for netto-dagpengeudbetalingens størrelse for de forskellige indkomstgrupper.

Undersøgelsen må være tilendebragt så betids, at resultatet heraf eventuelt kan danne grundlag for en beslutning om at gennemføre nye regler pr. 1. april 1973.

I anledning af udvalgets drøftelse af beløbsstørrelsen for fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste finder udvalget, at der bør foretages en undersøgelse af, hvilke udgifter der er forbundet med erhvervelse af arbejdsindkomst. Udvalget henstiller til arbejdsministeren at iværksætte en sådan undersøgelse.

Samtidig beder udvalget arbejdsministeren undersøge, på hvilken måde dagpengeniiveauet påvirker produktiviteten, idet der

herved henvises til forskellige udtalelser om, at en sådan sammenhæng findes.

Med henblik på at kunne følge disse undersøgelser indstiller udvalget, at det bliver ved at bestå indtil samlingens slutning.

Udvalget har ligeledes haft en række drøftelser om mobilitetsproblemet. Et *flertal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) har med tilfredshed modtaget ministerens udtalelse over for udvalget om, at det mellem arbejdsministeriet og arbejdsdirektoratet drøftes at forbedre rejsehjælp, tilskud til dobbelt husførelse, hjemrejser, bolighjælp og etableringshjælp for at sikre den bedst mulige faglige og geografiske mobilitet.

Endvidere har udvalget overvejet den fra forskellig side fremsatte kritik af lovens bestemmelser om betingelserne for pensionisters ret til dagpenge, for så vidt angår spørgsmålet om arbejdsperiodens beregning. Der tænkes herved på personer, som afskediges før folkepensionsalderen med en ofte meget beskedent pension i henhold til en privat pensionsordning. Udvalget er opmærksom på, at dette problems løsning ikke kan finde sted isoleret, idet det står i sammenhæng med spørgsmål om de sociale pensioner. Udvalget har på denne baggrund forståelse for, at man ikke har kunnet foreslå de fornødne lovændringer i nærværende lovforslag, men henstiller, at problemet snarest løses.

Et *mindretal* (det konservative folkeparti, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) beklager, at der kun har været 5 mødedage til udvalgsbehandlin-

gen, og at der derfor ikke har været tilstrækkelig tid til at få fyldestgørende besvarelser af alle de rejste spørgsmål. Dette gælder bl. a. spørgsmålet om virkningen af skattetræk efter den arbejdslediges A-kort. Det har derfor været nødvendigt gennem betænkningen at give udtryk for ønske om nærmere undersøgelse heraf.

Mindretallet henviser til, at det nuværende grundlag helt bygger på et forslag, som i 1970 blev fremsat af et enigt udvalg, hvori også Arbejdsløshedskassernes Samvirke, LO og Dansk Arbejdsgiverforening var repræsenteret.

Mindretallet finder det derfor uheldigt at gennemføre lovforslaget netop på det tidspunkt, hvor regeringen selv har lagt op til en begrænsning i stigningen i de offentlige budgetter ud fra en samlet prioritering.

Mindretallet henleder samtidig opmærksomheden på, at der uanset lovforslaget automatisk sker en stigning af maksimumsbeløbet for dagpenge fra 93 kr. til 106 kr. pr. 1. april 1972 på det eksisterende lovgrundlag.

Herefter indstiller et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af mindretallet stillede ændringsforslag, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger. Mindre-

tallet vil redegøre for sin endelige stilling til lovforslaget.

Et *tredje mindretal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (Arne Larsen og Grete Westergaard).

Til § 1.

I den under nr. 3 foreslåede affattelse af § 51, stk. 1, 1. pkt., udgår „9/10 af“.

Bemærkninger

Ved ændringsforslaget ydes der fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ved arbejdsløshed for personer, hvis arbejdsfortjeneste udgør et beløb svarende til dagpengenes maksimum eller derunder. Ved således at lade maksimum for dagpengenes størrelse og maksimum for den arbejdsløshedsfortjeneste, for hvilken der ydes fuld erstatning, falde sammen, opnås der automatisk regulering af sidstnævnte. Med den maksimale dagpengesats, der pr. 1. april 1972 vil være gældende, 106 kr., svarende til 636 kr. pr. uge, påregnes ordningen at ville medføre merudgifter på godt 35 mill. kr. pr. år.

Erik Andersen (Fr.borg amt).

Finn Christensen,
formand.

Harris Jensen.

Anker Jørgensen.

Risgaard Knudsen.

Evald Kristensen.

Bertel Pedersen.

Arne Larsen,
næstformand.

Grete Westergaard.

Simonsen.

Mads Eg Damgaard.

Lis Møller.

Robert Christensen.

Kofoed.

Brøndlund Nielsen.

Erik Hansen.

Valbak.

Bilag 1.

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Den 10. marts 1972.

I det af regeringen fremsatte lovforslag foreslås det at forhøje dækningsgraden for arbejdsløshedsunderstøttelsen fra 80 pct. til 90 pct. af summen af den forsikredes hidtidige arbejdsfortjeneste og det beløb, hvormed arbejdsfortjenesten inden for vedkommende fag er ændret i kraft af pristalsreguleringen.

Dansk Arbejdsgiverforening finder dette ændringsforslag uacceptabelt og skal i denne anledning anføre følgende:

Spørgsmålet om dagpengenes maksimum og om dækningsgraden blev senest indgående drøftet i det udvalg, som i betænkning nr. 551 fra 1970 fremkom med forslag om revision af arbejdsløshedsforsikringen.

Arbejdsgiverforeningens repræsentanter i udvalget var dengang ikke fremmede over for tanken om at skabe ensartede regler for udbetaling af dagpenge i tilfælde af sygdom og arbejdsløshed under forudsætning af, at arbejdsløshedsforsikringen blev gjort obligatorisk for alle lønmodtagere og blev indpasset i Socialreformkommissionens enstrengede forslag om dagpengesikring.

Fra arbejdsløsheds-kasseside ønskede man den frivillige forsikring opretholdt, og man ønskede ikke ensartede regler om dagpenge ved arbejdsløshed og sygdom.

Der opnåedes efter langvarige forhandlinger i udvalget enighed om et forslag baseret på frivilligt medlemskab samt på et højt maksimalt dagpengeniveau mod til gengæld at fastholde 80 pct. som dækningsgrad i forhold til hidtidig indtægt.

Endvidere var der enighed om, at den arbejdsfortjeneste, som blev lagt til grund ved beregningerne, ikke skulle reguleres i en ledighedsperiode hverken på grundlag af pristal eller overenskomstfornyelse.

Vi finder det på denne baggrund højt beklageligt, at der nu søges gennemført ændringer i det så sent som i 1970 i det

nævnte udvalg fremsatte enstemmige forslag.

Erfaringerne i den forløbne periode har vist, at selv den nuværende dækningsgrad på 80 pct. i mange situationer er betænkelig høj, idet de arbejdsløse under ledighedsperioder sparer udgifter, som de har under arbejde til f. eks. transport, renholdelse m. v., hvortil kommer, at den siden 1970 indførte ensartede trækprocent i dagpenge medfører, at mange ledige er økonomisk lige så godt stillet, som når de er i beskæftigelse. Vi henviser herom nærmere til vedhæftede bilag, hvori der er foretaget en række beregninger over indkomsttab som følge af arbejdsløshed og sygdom. Det kan tilføjes, at allerede det nuværende dagpengeniveau medfører vanskeligheder for arbejdsformidlingen med at anvise folk arbejde i de tilfælde, hvor de ledige ikke har noget økonomisk incitament til at påtage sig ny beskæftigelse.

Et understøttelsesniveau, der reelt ikke giver noget incitament til at søge arbejde, vil virke hæmmende for den faglige og geografiske mobilitet og f. eks. skabe meget store vanskeligheder i tilfælde, hvor det er ønskeligt, at ledige i hendørende fag skal søges omskølet til andre fag. Forslaget vil således vanskeliggøre mulighederne for at gennemføre en hensigtsmæssig aktiv arbejdsmarkedspolitik, herunder overførelse af arbejdskraft fra hjemmemarkedserhvervene til de med udlandet konkurrerende erhverv.

Forslaget om, at den forsikredes hidtidige arbejdsfortjeneste, der skal lægges til grund ved beregningen af 80-90 pct.'s grænsen, fremtidig skal kunne forhøjes med pristalsportioner, vil virke i samme retning som forslaget om at forhøje dækningsgraden. En arbejdsløs, som hidtil har arbejdet inden for et minimallønsområde for en personlig

løn, der ligger måske flere kroner over minimallønnen pr. time, har ikke nogen sikkerhed for, at han i et nyt ansættelsesforhold får tilbudt samme personlige løn, men blot at lønnen mindst vil udgøre minimallønnen og det til enhver tid gældende dyrtidstillæg. Det er således ikke rimeligt, at pågældende under en ledighedsperiode

skal have sine dagpenge forhøjet yderligere på basis af en teoretisk beregnet arbejdsløns.

Dansk Arbejdsgiverforening skal af ovennævnte grunde alvorligt henstille til folketingsudvalget at undlade gennemførelsen af det foreslåede ændringsforslag til § 51, 1. punktum, og det som en konsekvens heraf fremsatte forslag til ændring af § 51, stk. 2.

P. F. V.

Leif Hartwell.

/ P. Schade-Poulsen.

Til det af Folketinget nedsatte udvalg vedrørende forslag til ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Underbilag til bilag 1.

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING
STATISTISK-ØKONOMISK AFDELING

Den 6. marts 1972.

Indkomsttab som følge af arbejdsløshed eller sygdom.

På basis af de af regeringen fremlagte forslag til nye dagpengesatser er der i nærværende notat foretaget beregninger over det formodede indkomsttab som følge af lønindkomstens bortfald i tilfælde af arbejdsløshed eller sygdom.

Som følge af forskelle i kommunale og amtskommunale skattesatser er notatet opbygget i to hovedafsnit.

A. For det første et afsnit baseret på en sammenligning af de forventede gennemsnitslønninger i *forskellige dele af landet* i april kvartal 1972 og de opnåelige dagpengeydelse, hvorved opnås en belysning af indkomstbortfaldet som en funktion af geografiske lønforskelle.

B. For det andet et afsnit baseret på en sammenligning af disponible indkomster ved beskæftigelse og i tilfælde af arbejdsløshedsunderstøttelse i en *konkret kommune*, hvorved opnås en belysning af indkomstbortfaldet på basis af givne skattesatser og som funktion af individuelle ligningsmæssige fradrag.

ad A. Beregningerne tager udgangspunkt i de gennemsnitlige lønninger i april kvartal 1971 med *tillæg* af en forventet lønstigning *frem til april kvartal 1972* på 14, 15 og 16 pct. for henholdsvis faglærte, ikke-faglærte og kvinder. Den således beregnede bruttoløn er herefter reduceret med indkomstskat baseret på en gennemsnitlig bruttotrækprocent på 33, som absolut ikke er overvurderet, selv ikke for lønmodtagere med ligningsmæssige fradrag på 4-5.000 kr. Den disponible lønindkomst pr. uge for en fuldtidsbeskæftiget er herefter sammenholdt med understøttelsesindkomsten, efter at denne er reduceret med det faktiske skatte-træk i tilfælde af arbejdsløshed eller sygdom, idet der er foretaget beregninger over indkomsttabet dels ud fra en forudsætning om bevarelse af 80 pct.'s reglen, dels ud fra

den foreslåede nye 90 pct.'s regel. I begge tilfælde er regnet med et maksimalt dagpengebeløb på 106 kr. i 6 dage om ugen som foreslået.

Endelig skal det bemærkes, at fuld dagpengedækning ved fravær i tilfælde af *sygdom* først opnås efter 3 ugers fravær. I omstående beregninger er forudsat fravær, der medfører fuld dagpengeudbetaling fra den første fraværsdag. Er fraværet af kortere varighed end 3 uger, vil det ugentlige indkomsttab derfor blive noget større.

Resultaterne af de foretagne beregninger viser, at de af regeringen foreslåede nye dagpengesatser vil give størst dækning i tilfælde af arbejdsløshed, hvilket hænger sammen med, at skattetrækket er lidt lavere end af dagpenge opnået som følge af sygdom.

De mest uheldige virkninger, der opstår som følge af de foreslåede nye satser for arbejdsløshedsunderstøttelse og sygedagpenge bestående i mulige tendenser til *øget fravær og mindre motivation* for fast arbejde, er ganske åbenbar for den *kvindelige* arbejdskraft, som, når der yderligere tages hensyn til de udgifter, der umiddelbart er forbundet med indtægtserhvervelsen, direkte vil lide et økonomisk tab ved ikke at opnå understøttelsesindkomst. Allerede den i dag eksisterende 80 pct.'s-regel vil kun medføre 50-60 kr. i mindre disponibel indkomst i tilfælde af arbejdsløshed, et beløb, der som nævnt yderligere må reduceres med f. eks sparede transportudgifter o. l. For *ikke-faglærte* arbejdere vil der derimod, bortset fra Bornholm og Lolland-Falsterområdet, ikke være nogen forskel på nettoindkomsttabet ved forhøjelse af dækningsprocenten fra 80 til 90; her vil det maksimale dagpengebeløb på 106 kr. danne loft for understøttelsesindkomstens størrelse. Til gengæld medfører forhøjelsen af dette maksimumbeløb, at

arbejdere, hvis daglige udgifter til transport o. l. overstiger 10-15 kr., ikke vil opnå økonomisk fordel ved fortsat beskæftigelse. Denne kategori af arbejdere vil omfatte størstedelen af provinsen. For *faglærte* arbejdere vil der, måske bortset fra Bornholm-området, fortsat være en lønmæssig tilskyndelse i at søge nyt arbejde uden at være anvist dertil af AF-kontoret.

Det må i forbindelse med vurderingen af de beregnede alternative nettoindkomsttab *understreges*, at den valgte bruttotrækprocent på 33 for lønindkomsten må betegnes som meget forsigtigt ansat. Forøgedes procenten, ville de beregnede indkomstforskelle indsnævres endnu mere.

En sådan tendens vil f. eks. kunne konstateres i de dele af landet, hvor arbejdsløsheden er størst, idet disse områder som oftest har relativt høje kommunale skatter.

Til gengæld vil den *umiddelbare*, lave beskatning af understøttelsesindkomsten, som er ens for hele landet, medføre, at modtageren *senere* vil komme til at betale restskat, men det må antages, at netop det forhold, at restskatten først skal betales op til $1\frac{1}{2}$ - $1\frac{3}{4}$ år efter modtagelsen af understøttelsen,

næppe af den enkelte lønmodtager vil blive opfattet som en omkostning ved f. eks. at være arbejdsløs. De beløb, der vil blive sammenlignet, er den opnåelige disponible indkomst ved arbejde og den udbetalte disponible understøttelsesindkomst.

Ifølge meddelelser i dagspressen overvejer finansministeren i øvrigt at gøre den skat, der indeholdes af dagpengeydelse, *definitiv*, hvilket vil medføre et afgørende brud på et væsentligt princip i dansk skattelovgivning, idet der af 2 personer med *samme* årsindkomst vil blive opkrævet *større skat* af den, der *ikke* har modtaget understøttelsesindkomst.

Hensynet til dagpengemodtageren i relation til undgåelse af restskatten ville i stedet kunne løses ved at indføre en *bruttotrækprocent* gældende for såvel lønindkomst som dagpenge i stedet for det nuværende system, hvorved man samtidig undgår den ud fra en mobilitetsmæssig synsvinkel uheldige virkning, at den enkelte lønmodtager opfatter en arbejdsløshedsperiode som værende uden eller med kun ringe indkomstmæssig betydning.

Tabel 1

*Ugentligt indkomsttab i tilfælde af arbejdsløshed
(april kvartal 1972)¹⁾*

	Faglærte		Ikke-faglærte				Kvinder			
	Br.t. ²⁾	Netto ³⁾	Brutto		Netto		Brutto		Netto	
			80 %	90 %	80 %	90 %	80 %	90 %	80 %	90 %
Hovedstaden	520	310	369	369	209	209	156	146	66	60
Sjælland ²⁾	355	200	244	244	126	126	142	73	56	12
Lolland-Falster	299	162	151	117	63	41	133	66	50	7
Bornholm	187	88	155	140	65	56	136	68	52	8
Fyn	313	172	185	185	86	86	139	69	54	8
Sydjylland	278	148	199	199	96	96	141	70	56	10
Vestjylland	276	147	177	177	81	81	136	68	52	8
Østjylland	302	164	182	182	84	84	141	70	55	9
Nordjylland	271	144	159	159	69	69	135	67	51	7

1) Lønindkomst for april kvartal 1972 baseret på et 14, 15 og 16 procents tillæg for henholdsvis faglærtes, ufaglærtes og kvinders gennemsnitlige timeløn i april kvartal 1971.

2) Bortset fra hovedstadsområdet.

3) Omfatter såvel 80 som 90 pct.s-reglen.

Tabel 2

*Ugentligt nettoindkomsttab¹⁾ i tilfælde af sygdom med varighed over 3 uger
(april kvartal 1972)²⁾*

	Faglærte		Ufaglærte		Kvinder	
	80 %	90 %	80 %	90 %	80 %	90 %
	Hovedstaden	315	315	214	214	69
Sjælland ³⁾	205	205	131	131	56	17
Lolland-Falster	167	167	62	46	50	7
Bornholm	93	93	70	61	53	9
Fyn	177	177	91	91	52	12
Sydjylland	153	153	101	101	58	15
Vestjylland	152	152	86	86	53	9
Østjylland	169	169	89	89	56	14
Nordjylland	149	149	74	74	48	10

1) Bruttotabet vil være identisk med bruttotabet som følge af arbejdsløshed (tabel 1).

2) Lønindkomst for april kvartal 1972 på et 14, 15 og 16 procents tillæg for henholdsvis faglærtes, ufaglærtes og kvinders gennemsnitlige timeløn i april kvartal 1971.

3) bortset fra hovedstadsområdet.

ad B.

Der er som typisk område valgt Odense kommune og foretaget beregninger med 3 alternative timelønssatser 20,00 kr., 17,00 kr. og 15,00 kr. Til sammenligning kan nævnes, at tilsammen-lønnen i april kvartal 1971 i Odense for en faglært arbejder var 18,71 kr., for en ikke faglært arbejder 15,69 kr. og for kvinder 12,77 kr.

De foretagne sammenligninger af disponible indkomster viser i øvrigt, at en lønmodtager med en forventet bruttoårsindkomst på 44.100 kr. (20,00 kr. pr. time, jfr. tabel 3) med kun ét personfradrag (enlig eller med udearbejdende ægtefælle) og med et ligningsmæssigt fradrag på 2.000 kr. kun vil have en nettogevinst på *kr. 47,00* pr. uge ved at arbejde i forhold til at oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse.

I tilfælde af dobbelt personfradrag (f. eks. på grund af hjemmearbejdende hustru) og under i øvrigt samme forudsætninger som ovenfor er nettogevinsten *112,00 kr.* pr. uge.

Forskellene øges, hvis lønmodtageren har større ligningsmæssige fradrag, f. eks. renteudgifter, underskud på parcelhus etc.

Lønmodtagere med lavere forventede bruttoårsindkomster har betydelig mindre forskelle i de disponible indkomster i de to situationer: beskæftigelse/arbejdsløshed. I tilfældet med en timefortjeneste på 17,00 kr., enkelt personfradrag og ligningsmæssige fradrag på 2.000 kr., er der ligefrem en gevinst for lønmodtageren i arbejdsløshedssituationen (tabel 4).

Et særligt problem opstår i de tilfælde, hvor en lønmodtager henvises til dårligere betalt arbejde end det hidtidige. Arbejdsløshedsunderstøttelsens størrelse er bestemt af den løn, den forsikrede har haft en vis periode før arbejdsløshedstidspunktet.

Hvis den arbejdsløse får maksimumsdagpenge efter en hidtidig timefortjeneste på 17,00 kr., men henvises til nyt arbejde med en timefortjeneste på 16,00 kr., er der i tilfælde af enkelt personfradrag og ligningsmæssige fradrag på 2.000 kr. en mindre disponibel indkomst for lønmodtageren på *28,00 kr.* ved at være beskæftiget i stedet for at oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse (tabel 6).

Disponibel indkomst pr. uge for arbejdere bosiddende i Odense kommune ved beskæftigelse og ved oppebærelse af arbejdsløshedsunderstøttelse efter de foreslåede regler gældende fra 1. april 1972.

Forudsætninger vedr. løn:

Alternativ I:

Timeløn kr. 20,00. Årsløn 44.100

Alternativ II:

Timeløn kr. 17,00. Årsløn 37.500

Alternativ III:

Timeløn kr. 15,00. Årsløn 33.100

(Årsløn beregnet som: 47 uger a $41\frac{3}{4}$ time \times timelønssatsen + feriepenge og søgnehelligdagsbetaling $12\frac{1}{2}$ pct.).

Forudsætninger vedr. ligningsmæssige fradrag:

Alternativ I: 2.000 kr.

Alternativ II: 4.000 kr.

Alternativ III: 8.000 kr.

Forudsætninger vedr. personfradrag:

Alternativ I: 5.400 kr.

Alternativ II: 10.800 kr.

Forudsætninger vedr. kommunale udskrivningsprocenter:

Amt 6,2 pct., kommune 13,9 pct. + kirkelige afgifter 0,6 pct. = 20,7 pct.

Tabel 3

Disponibel indkomst pr. uge for en skatteborger i Odense kommune med en timefortjeneste på kr. 20,00 sammenlignet med den disponible indkomst i tilfælde af arbejdsløshed efter de foreslåede regler pr. 1. april 1972.

	Alternativ vedr. ligningsmæssige fradrag		
	I	II	III
Bruttoårsløns	44.100	44.100	44.100
Ligningsmæssige fradrag	2.000	4.000	8.000
Skattepligtig indkomst	42.100	40.100	36.100
Skalaindkomst med enkelt personfradrag	36.700	34.700	30.700
Trækprocent	48	47	46
Ugeløn ($41\frac{3}{4} \times 20,00$)	835	835	835
Ugefradrag	142	181	258
Trækgrundlag (nedrundet)	690	650	570
Kildeskat	332	306	263
Udbetalt ugeløn	503	529	572
Arbejdsløshedsunderstøttelse (90 pct. af 835 = 751,50 Maksimum 636 — skat 180)	456	456	456
Overskud pr. uge ved at arbejde	47	73	116
Skalaindkomst med dobbelt personfradrag	31.300	29.300	25.300
Trækprocent	46	46	44
Ugefradrag	246	285	362
Trækgrundlag (nedrundet)	580	550	470
Kildeskat	267	253	207
Udbetalt ugeløn	568	582	628
Arbejdsløshedsunderstøttelse	456	456	456
Overskud pr. uge ved at arbejde	112	126	172

Tabel 4

Disponibel indkomst pr. uge for en skatteborger i Odense kommune med en timefortjeneste på kr. 17,00 sammenlignet med den disponible indkomst i tilfælde af arbejdsløshed efter de foreslåede regler pr. 1. april 1972.

	Alternativ vedr. ligningsmæssige fradrag	
	I	II
Bruttoårsløøn	37.500	37.500
Ligningsmæssige fradrag	2.000	4.000
Skattepligtig indkomst	35.500	33.500
Skalaindkomst med enkelt personfradrag	30.100	28.100
Trækprocent	46	45
Ugeløn ($41\frac{3}{4} \times 17,00$)	709	709
Ugefradrag	142	181
Trækgrundlag (nedrundet)	560	520
Kildeskat	258	234
Udbetalt ugeløn	451	475
Arbejdsløshedsunderstøttelse (90 pct. af 709 = 639 Maksimum 636 — skat 180)	456	456
Overskud pr. uge ved at arbejde	÷5	19
Skalaindkomst med dobbelt personfradrag	24.700	22.700
Trækprocent	44	44
Ugefradrag	246	285
Trækgrundlag (nedrundet)	460	420
Kildeskat	203	185
Udbetalt ugeløn	506	524
Arbejdsløshedsunderstøttelse	456	456
Overskud pr. uge ved at arbejde	50	63

Tabel 5

Disponibel indkomst pr. uge for en skatteborger i Odense kommune med en timefortjeneste på kr. 15,00 sammenlignet med den disponible indkomst i tilfælde af arbejdsløshed efter de foreslåede regler pr. 1. april 1972.

	Alternativ vedr. ligningsmæssige fradrag	
	I	II
Bruttoårsløn	33.100	33.100
Ligningsmæssige fradrag	2.000	4.000
Skattepligtig indkomst	31.100	29.100
Skalaindkomst med enkelt personfradrag	25.700	23.700
Trækprocent	45	44
Ugeløn ($41\frac{3}{4} \times 15,00$)	626	626
Ugefradrag	142	181
Trækgrundlag (nedrundet)	480	440
Kildeskat	216	194
Udbetalt ugeløn	410	432
Arbejdsløshedsunderstøttelse (90 pct. af 626 = 563 — skat 156)	407	407
Overskud pr. uge ved at arbejde	3	25
Skalaindkomst med dobbelt personfradrag	20.300	18.300
Trækprocent	42	42
Ugefradrag	246	285
Trækgrundlag (nedrundet)	380	340
Kildeskat	160	143
Udbetalt ugeløn	466	483
Arbejdsløshedsunderstøttelse	407	407
Overskud pr. uge ved at arbejde	59	76

Tabel 6

Sammenligning af disponibel indkomst for en arbejder med maksimal arbejdsløshedsunderstøttelse, der henvises til dårligere betalt arbejde (16,00 kr. pr. time mod tidligere 17,00 kr. pr. time).

	Alternativ vedr. ligningsmæssige fradrag	
	I	II
Ugeløn ($41\frac{3}{4} \times 16,00$)	668	668
Ugefradrag, jfr. tabel 5	142	181
Trækgrundlag (nedrundet)	520	480
Trækprocent	46	45
Kildeskat	240	216
Udbetalt ugeløn	428	452
Arbejdsløshedsunderstøttelse (modtaget maksimumsbeløb — skat)	456	456
Overskud pr. uge ved at arbejde	-28	-4

Anm.: Forudsætning: Enkelt personfradrag kr. 5.400.

Konklusion: Det må erkendes, at selve forhøjelsen af dagpengesatserne for store lønmodtagergrupper vedkommende vil fjerne/mindske lønindkomstens betydning som incitament til fortsat beskæftigelse og derved mindske den produktion, der danner grundlaget for fortsatte sociale fremskridt. Allerede med de i dag gældende dagpengesatser har man kunnet konstatere, at anvist arbejdskraft har vægret sig ved at modtage det anviste arbejde på grund af den ringe økonomiske fordel ved at være beskæftiget fremfor at gå arbejdsløs.

I konsekvens heraf må det frarådes at øge dagpengesatserne som foreslået, specielt for så vidt angår 80 pct.'s-reglen, ligesom det må anføres, at de nugældende specielt gunstige skatteregler for understøttelsesindkomster i sig selv bidrager til at mindske eller helt eliminere forskellen mellem disponibel indkomst fra lønindkomst og fra understøttelsesindkomst. Resultatet heraf bliver i de fleste tilfælde, at der må betales restskat med de heraf følgende administrative byrder, gener for lønmodtageren og svingninger i hans disponible ugentlige indkomst.

Bilag 2.

Skriftligt stillede spørgsmål til arbejdsministeren og svarene herpå.

Spørgsmål 1:

Kan de foreslåede forhøjede dagpenge tænkes at virke mobilitetshæmmende i geografisk henseende, hvorved erindres om, at ledighed og mangel på arbejdskraft forekommer samtidigt inden for områder, der geografisk set kan være ret snævre? Det vil efter udvalgets opfattelse være hensigtsmæssigt, om det af svaret fremgår, hvorledes man vurderer dette spørgsmål fra arbejdsformidlingens side.

Svar:

Vedrørende den geografiske mobilitet gælder i princippet samme betragtninger, som er anført i besvarelsen af spørgsmål 4 vedrørende den faglige mobilitet. Overtagelse af arbejde uden for hjemstedet indebærer dog ulemper og omkostninger ved rejse og flytning. Omkostningerne dækkes ganske vist i nogen grad af de mobilitetsfremmende ydelser, men disse er dog næppe i dag af tilstrækkeligt omfang.

Den geografiske mobilitet afhænger måske ikke i så høj grad af den disponible indkomst ved et anvist arbejde i forhold til den disponible understøttelse som af vanskelighederne ved boligfremskaffelse, udsigten til eventuel varig beskæftigelse på et tilflytningssted og chancen for muligt mere tilfredsstillende job. Umiddelbare reaktioner fra enkelte arbejdsformidlingschefer på spørgsmål foranlediget af folketingsudvalget går dog overvejende ud på, at en forhøjelse af understøttelsen til 90 pct. kan skabe visse vanskeligheder for fjernanvisningen af de lavere lønnede, medmindre det drejer sig om bedre lønnet arbejde, hvilket normalt vil være tilfældet.

Det er hensigten at søge eventuelle vanskeligheder overvundet ved udbygning af arbejdsformidlingen, derunder en ajourføring af de gældende regler om mobilitetsfremmende ydelser.

Spørgsmål 2:

Svaret på spørgsmål 5 i øvrigt bedes uddybet ved henvendelse til — eventuelt telefonisk — arbejdsformidlingskontorer, som ikke allerede måtte være adspurgte.

Svar:

De foreliggende summariske ytringer fra visse arbejdsformidlingschefer — ialt en halv snes — viser noget varierende vurderinger af forhøjede understøttelsesgrænsers virkning på den geografiske mobilitet. Nogle af cheferne er af den opfattelse, at der allerede i dag er vanskeligheder forbundet med at gennemføre anvisninger uden for hjemstedet, særlig til fjernere beliggende jobs, og at disse vanskeligheder vil blive forøget, hvis understøttelsesgrænserne forhøjes.

Andre chefer mener, at den geografiske mobilitet ikke i nævneværdigt omfang afhænger af forholdet mellem den disponible indkomst under ledighed respektive beskæftigelse; de skønner, at det ved fjernanvisning i særlig grad er boligforhold og boligpris, der bevirker begrænsninger i mobiliteten, og peger herudover på en række andre faktorer såsom familieforhold, ægtefællers beskæftigelse, børns skolegang etc.

De adspurgte arbejdsformidlingschefer peger gennemgående på, at problemet om forhøjede understøttelsesgrænsers virkning på den geografiske mobilitet naturligvis i nogen grad afhænger af det tilvante lønniveau for de lønmodtagere, der i givet fald må flytte for at få nyt job, i forhold til lønniveauet i det nye job.

Det er rimeligt at antage, at de forskelle i opfattelserne af det her foreliggende problem, der fremgår af den stedfundne — delvis telefonisk gennemførte — stikprøveundersøgelse, i nogen grad hænger sammen med, at forskelligheder i lønniveau, ledighedsomfang etc. fra landsdel til landsdel nok må føre til forskelle i vurderingen af understøttelses-

højdens indflydelse på den geografiske mobilitet.

Spørgsmål 3:

Udvalget udbeder sig kommentarer til hver enkelt af de tabeller, der er indeholdt i Dansk Arbejdsgiverforenings henvendelse til udvalget.

Svar:

Ad tabel 1.

Bemærkninger til tabellen:

Tabellen vedrører arbejdsløshedsforsikringen. Der benyttes begreberne brutto og netto. Ved brutto forstås *bruttolønindkomsten* for en fuldtidsbeskæftiget arbejder ÷ *understøttelsesindkomsten*, dvs. forskellen mellem den normale udbetalte løn og det, der udbetales i dagpenge ved ledighed.

Ved netto forstås forskellen mellem den disponible lønindkomst pr. uge og den disponible understøttelsesindkomst pr. uge, dvs., at såvel lønindkomsten som dagpengene er reduceret med kildeskat.

Tabellen indeholder eksempler på forskellen mellem de disponible indkomster for henholdsvis faglærte, ufaglærte og kvinder. For de to sidstnævnte gruppers vedkommende er der foretaget beregninger for henholdsvis 80 og 90 pct. reglen (reglen har ingen betydning for faglærte).

De indtægter, der ligger til grund for beregningerne, er de gennemsnitlige ugeindtægter for en fuldt beskæftiget arbejder (41 $\frac{3}{4}$ time) *inkl.* alle tillæg, men *ekskl.* overtidsbetaling.

De skatteregler, der benyttes, er for almindelig lønindtægt en bruttotrækprocent på 33 og for understøttelsesindtægten *de hidtil gældende trækregler for skat af dagpenge*.

På basis af de nævnte præmisser gennemregnes en række eksempler på virkningen af forhøjelsen til 90 pct. i forskellige områder af landet. Beregningerne viser, at den *disponible ekstraindtægt* ved arbejde sammenlignet med understøttelse *for kvindernes* vedkommende *reduceres stærkt* ved overgang fra 80 til 90 pct. Det samme er tilfældet for ufaglærte mænd på Bornholm og på Lolland-Falster, men tendensen er ikke så stærk som for kvindernes vedkommende. — Der er en almindelig tendens til, at *gevinsten*

ved arbejde i forhold til understøttelse er *mindst i stagnationsområderne*.

Vurdering af tabellen:

Det skal fremhæves, at beregningerne er gennemført på basis af lønnen inkl. visse tillæg, som *ikke* umiddelbart kommer til kontant udbetaling (feriepenge og søgnehelldagsbetaling), hvorfor det kan være tvivlsomt, om disse tal bør lægges til grund for den *disponible* indkomst. Såfremt man trækker disse tillæg ud og tillægger den gennemsnitlige overtidsbetaling, når man til tilnærmelsesvis samme resultat.

Det må videre bemærkes, at en ændring af trækreglerne i overensstemmelse med det nyligt fremkomne forslag vil øge den disponible nettogevinst ved at have beskæftigelse. (For en ledig, der modtager maximumbeløbet på 636 kr., drejer det sig om knap 30 kr. om ugen).

Det må derfor fremhæves, at den begrænsning i motivationen til at søge stabilt arbejde, som notatet fremhæver, bliver betydeligt reduceret, hvis skattetrækreglerne ændres. Til gengæld bliver den umiddelbare kontante fordel ved lovforslaget for de ledige samtidig begrænset.

Ad tabel 3, 4 og 5:

Bemærkninger til tabellerne.

Disse 3 tabeller er bygget op på samme måde og kan derfor kommenteres under ét. På basis af 3 forskellige timelønssatser og 3 forskellige ligningsmæssige fradrag gennemregnes 7 modelsituationer. Beregningerne foretages henholdsvis med 1 personfradrag (f. eks. enlige) og med 2 fradrag (gift med hjemmegående hustru). Der benyttes de hidtil gældende kildeskattegrænser.

Tabellerne viser, at der er ret stor gevinst ved arbejde for personer med høje timelønninger og/eller med dobbelt personfradrag. For personer med lave lønninger og enkelt fradrag bliver gevinsten ved arbejde beskedent.

Vurdering af tabellerne:

Det må atter fremhæves, at en ændring af kildeskattegrænserne generelt vil øge arbejdsgevinsten og give positiv gevinst i alle modelsituationer.

*Ad tabel 6.**Bemærkninger til tabellen:*

Tabellen viser en bevægelse fra ledighed inden for et højere lønnet område til beskæftigelse i en lavere lønnet stilling. Beregningerne er foretaget for *enkelt personfradrag*, men med to forskellige ligningsmæssige fradrag. Tabellen viser negativ gevinst ved arbejde.

Vurdering af tabellen:

Ændrede kildeskatteregler vil føre til, at situation I får et meget beskedent overskud

og situation II et overskud på 20-30 kr. pr. uge.

Betydningen af det sidstnævnte eksempel afhænger isøvrigt af, hvor almindeligt det er, at personer med enkelt fradrag bevæger sig fra højerelønnede til laverelønnede jobs. Det må skønnes, at det for nærværende er et ret beskedent antal tilfælde, hvor bevægelser af denne karakter forekommer.